

Kerkkolan aurinkovoimahanke

Maisemaselvitys

Neoen Renewables Finland Oy

Päiväys/luonnos	26.8.2026
Laatija	Sitowise Oy
Projektinumero	12005233

Sisällysluettelo

1 Johdanto 3

1.1 Kaava-alue ja sen sijainti 3

1.2 Työn laatijat 3

1.3 Menetelmät ja aineistot 3

2 Hankkeen lähtökohdat 4

2.1 Hankkeen tiedot 4

2.2 Kaavoitus 4

Maakuntakaava 4

Yleis- ja asemakaavat 4

3 Maisema 6

3.1 Maiseman historiaa 6

3.2 Maiseman nykytila 7

Maisemamaakunta ja suurmaisema 7

Maisemarakenne ja maisemakuva 8

4 Maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteet 10

4.1 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet 10

Muinaisjäännökset 10

RKY-kohteet 10

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 10

4.2 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet 10

4.3 Paikallisesti arvokkaat kohteet 11

5 Vaikutusten arviointi 13

5.1 Vaikutukset maisemaan 13

Näkymäalueanalyysi 13

Havainnekuvat 14

5.2 Vaikutukset kulttuuriympäristöihin 19

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet 19

Paikallisesti arvokkaat kohteet 19

5.3 Yhteenveto maisemavaikutuksista 21

5.4 Vaikutusten lieventäminen 22

Lähteet 23

Kannen kuva: Näkymä tulevan kaava-alueen keskiosasta voimajohtolinjan alta. Alueen maiseman ominaispiirteisiin kuuluu luonnon- ja kulttuurimaiseman yhdistelmä, jota halkoo voimalinjan ja sen suoja-alueen muodostama selväpiirteinen linja. Voimajohto on tuonut maisemaan teollisen ja suurimittakaavaisen elementin.

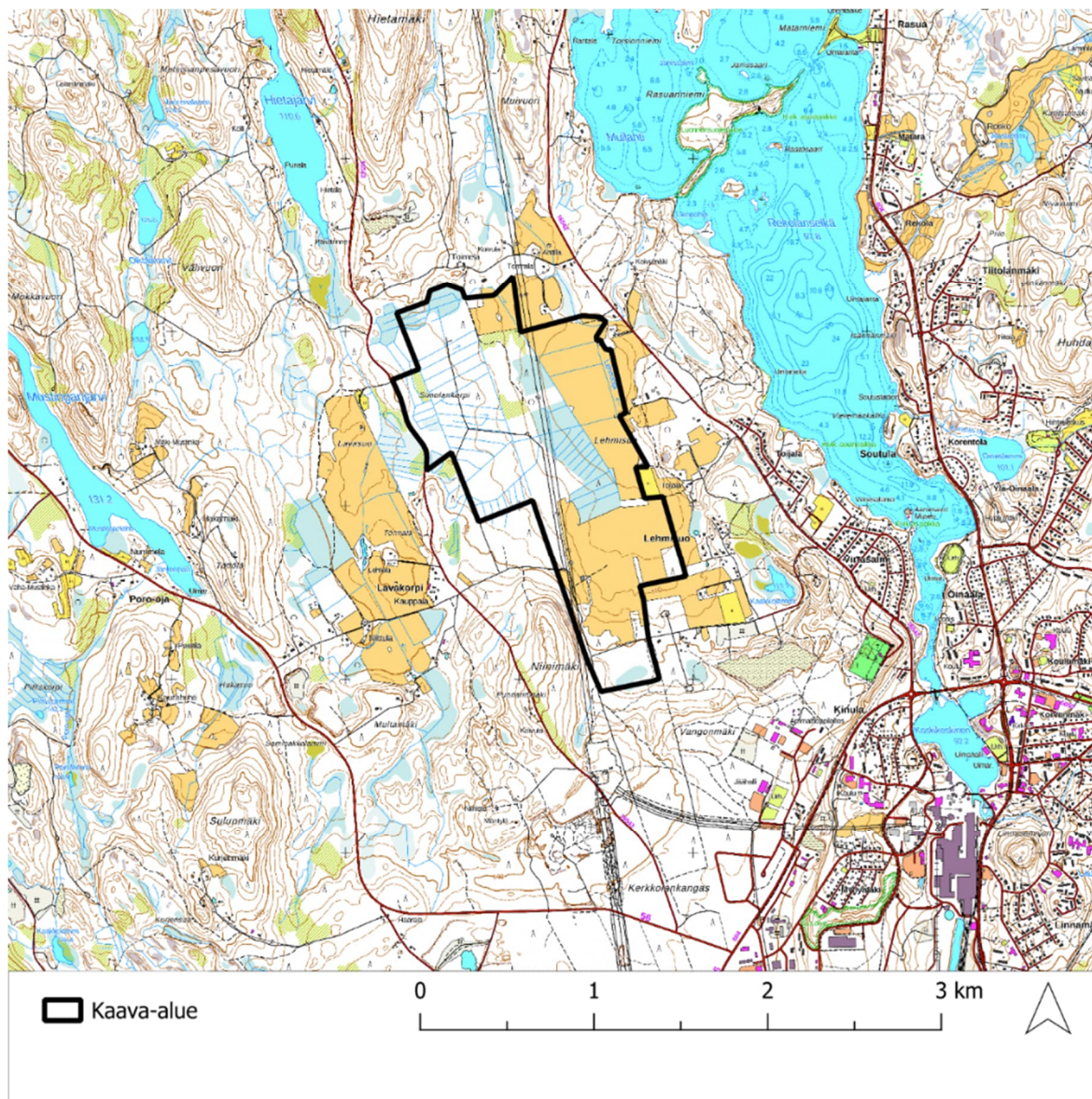

1 Johdanto

Maisemaselvitys on laadittu Jämsän kaupungissa sijaitsevan aurinkovoimahankkeen tausta-aineistoksi. Selvityksen tavoitteena on ollut saada kuva maiseman nykytilasta, jonka perusteella on voitu tuoda esiin maiseman mahdolliset arvot, arvioida hankkeen vaikutuksia maisemaan ja esittää lievennyskeinoja.

1.1 Kaava-alue ja sen sijainti

Neoen Renewables Finland Oy suunnittelee aurinkoenergian tuotantoaluetta Jämsän kaupungin alueelle, noin 6,5 km sen keskustasta luoteeseen. Kaava-alue on laajuudeltaan noin 193 hehtaaria ja se sijoittuu Jämsänkosken taajaman luoteispuolelle nykyiselle viljellylle peltoalueelle sekä peltoalueen viereiselle metsäalueelle yhteensä 9 kiinteistön alueelle. Kaava-aluetta halkoo voimajohtolinja.

Kuva 1: Kaava-alue sijaitsee Jämsänkosken luoteispuolella ja käsittää metsää ja peltoaluetta. Kaava-aluetta halkoo pohjois-eteläsuunnassa voimajohtolinja. Kaava-alueen rajaus kaavaluonnosvaiheen mukaan.

1.2 Työn laatijat

Työn on tilannut Neoen Renewables Finland Oy ja maisemaselvityksen on laatinut Sitowise Oy. Selvitystä ovat olleet laatimassa maisema-arkkitehdit Anna Ryymän, Emmi Lamppu sekä Säde Palmu, teknisenä avustajana on toiminut myös tekniikan kandidaatti Saara Hietala. Havainnekuvia ovat olleet tekemässä lisäksi Christopher Erdman sekä Suvi Saastamoinen. Osayleiskaavasta vastaavana projektipäällikkönä on toiminut Jussi Letola ja kaavan laatijana Satu Lavinen.

1.3 Menetelmät ja aineistot

Työssä on hyödynnetty Sitowisen kohteeseen YVA-tarveharkinnan aikana tuottamia karttamateriaaleja sekä tietopohjaa. Työ perustuu kirjallisten ja verkkolähteiden sekä kuva- ja karttamateriaalien pohjalta tehtyyn nykytila-analyysiin, jota on tarkennettu maastossa tehdyn inventoinnin avulla. Käytetyt lähteet on listattu lähdeluetteloon.

Maastotyöt suoritettiin toukokuussa 2025, jota varten laadittiin näkymäalueanalyysi. Maastossa tarkennettiin lähteisiin perustuvia tietoja, havainnoitiin maisemaa, sen elementtejä ja näkymiä sekä valokuvattiin kohdetta näkymäalueanalyysin pohjalta valituista kohdista. Valokuvien pohjalta tehtiin kuvasovitteita havainnollistamaan aurinkopaneelien näkyvyyttä eri katselupisteistä. Kohteet valittiin yhdessä tilaajan kanssa ja niissä painotettiin kohteita, joissa maisemavaikutuksia olisi eniten todettu hankkeen myötä tulevan.

2 Hankkeen lähtökohdat

2.1 Hankkeen tiedot

Hankkeessa suunnitellaan noin 150 megawatin (MWp) teollisen mittakaavan aurinkovoimahanketta noin 193 hehtaarin alueelle, josta paneelien kattama tuotantoalueen osuus on noin 180 ha. Aurinkovoimala toteutetaan joko kiinteärakenteisilla- tai kääntyvillä paneeleilla. Käytettävän tekniikan mukaan paneelien määrä ja niiden viemä kokonaispinta-ala vaihtelevat. Sähkön siirto suunnittelualueen sisällä on tarkoitus toteuttaa 33 kV maakaapelilla ja alueen oma sähköasema tulee todennäköisesti sijaitsemaan kaava-alueen etelä- tai keskiosassa, Fingridin nykyisen johtokadun itäpuolella.

Verkkoon liittymälle on tällä hetkellä olemassa kaksi vaihtoehtoa. Ensimmäinen vaihtoehto (VE1) on liittyminen UPM:n voimajohtoihin ja toinen (VE2) Fingridin Toivilan sähköasemalle. Molemmissa vaihtoehtoissa liittymä tapahtuisi 110 kV ilmajohtolla, joka kulki nykyisen johtokadun rinnalla.

Kaava-alueella sijaitsee nykyisellään noin 89 hehtaaria talousmetsää, josta poistetaan puusto. Lisäksi hankkeen toteuttaminen edellyttää alueen aluskasvillisuuden raivaamista, joka toteutetaan mekaanisesti ilman torjunta-aineita tai muita kemikaaleja. Kaava-alueen maaperää tullaan tarvittaessa paikoitellen tasoittamaan paneelientien toteuttamiseksi, tasoitustöiden laajuus ja tarkemmat sijainnit tarkentuvat hankkeen jatkosuunnitteluvaiheissa. Alueen tasoitustarpeen arvioidaan kuitenkin olevan laajuudeltaan vähäinen.

Aurinkovoimahanketta varten rakennetaan kaava-alueelle huoltotieverkosto, joka ennallistetaan aurinkovoimalan käytön päätyttyä alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, mikäli maanomistajat eivät halua jättää niitä omaan käyttöön. Tämän hetken arvion mukaan kaava-alueelle kulku tapahtuisi alueen eteläosasta. Alueelle on olemassa olevat hyvät tieyhteydet, joten arvioiden mukaan uusia tiealueita ei tarvitse toteuttaa. Hankkeen päätyttyä aurinkovoimalan laitteista ja rakennelmista kierrätetään kaikki kierrätettävissä olevat materiaalit. Alueen ympärys aidataan, lukuun ottamatta alueen läpi kulkevaa Fingridin johtoaukeaa ja sen alla kulkevaa moottorikelkkareittiä, jotka on tarkoitus säilyttää avoimena.

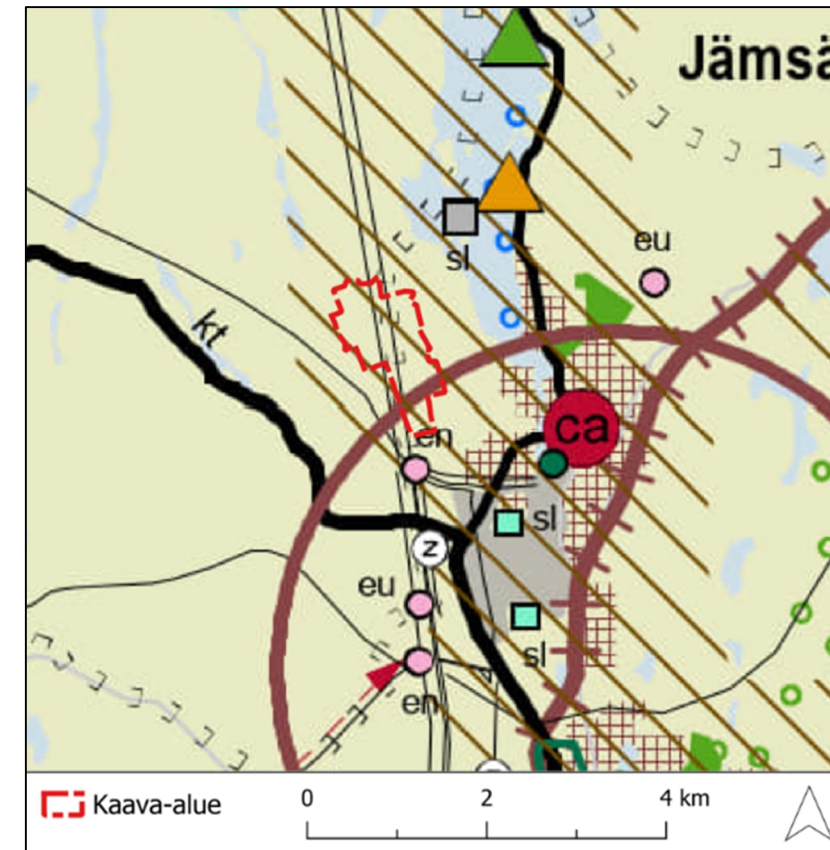
2.2 Kaavoitus

Maakuntakaava

Kaava-alue sijaitsee kokonaisuudessaan Keski-Suomen maakunnan alueella. Keski-Suomen maakuntakaavayhdistelmässä (24.06.2024) on voimassa olevia merkintöjä kahdesta kaavasta: Keski-Suomen maakuntakaava (hyv. 01.12.2017, lainvoimainen 28.1.2020) ja Keski-Suomen maakuntakaava 2040 (hyv. 08.12.2023, tuli voimaan 19.3.2024, kaavasta valitettu).

Keski-Suomen maakuntakaavassa (28.1.2020) kaava-alue sijoittuu kulttuuriympäristön vetovoima- ja biotalouteen tukeutuvalle alueelle. Kaava-alueen läpi kulkee Fingridin Alajärvi-Hikiä voimajohto, jonka alla kulkee moottorikelkkareitti. Lisäksi alueen eteläpäässä alueen poikki kulkee seutukeskuksen rajaus.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040 käsittelee seudullisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoa, hyvinvoinnin aluerakennetta ja liikennettä. Keski-Suomen maakuntavaltuusto on hyväksynyt Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 8.12.2023. Kaava-alueen lähiympäristöön ei ole merkitty potentiaalisia tuuli- tai aurinkovoiman tuotantoalueita.

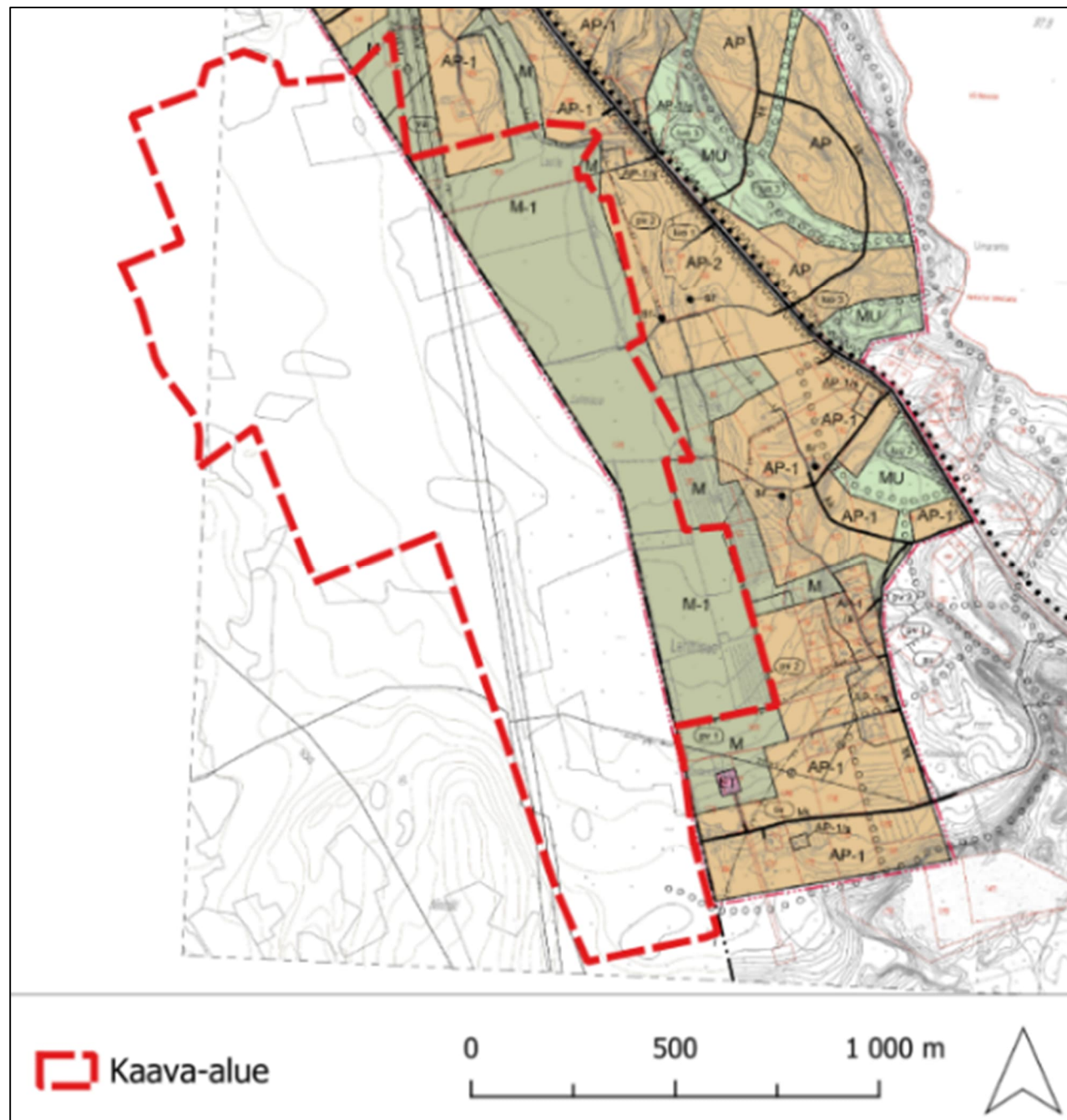
Kuva 2: Ote maakuntakaavasta. Kaava-alue sijaitsee voimajohtolinjan yhteydessä, joka on merkitty myös toisaalta kulttuuriympäristön vetovoima- ja biotalouteen tukeutuvalle alueelle.

Yleis- ja asemakaavat

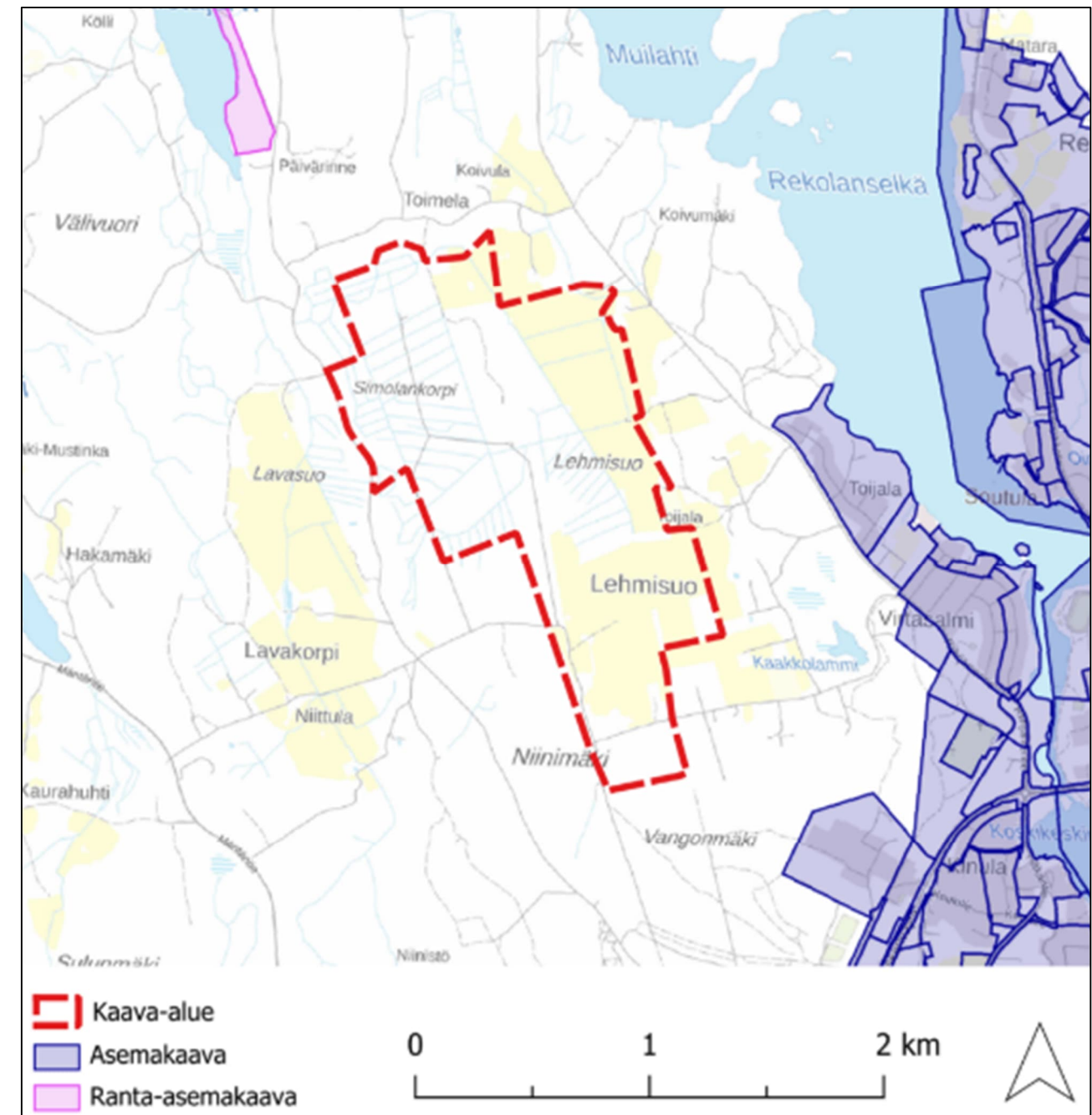
Kaava-alueen itäosaan ulottuu 18.11.2009 lainvoiman saanut Rasuanniemen osayleiskaavan muutos ja laajennus, jossa alue on merkitty pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi (M, M-1) alueeksi sekä pieniltä osin pohjois- ja itäreunassa pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP-1, AP-2). Kaava-alue ulottuu pohjois-, itä- ja eteläreunassa osittain I- ja II-luokan pohjavesialueille. Kaava-alueen keskeltä pohjois-eteläsuunnassa kulkee 220 kV ja 400 kV sähkölinjat sekä niiden vaara-alue. Alueen eteläosaan ulottuu ohjeellisen ulkoilureitin merkintä.

Kaava-alueen itä- ja etelärajan välittömässä läheisyydessä sijaitsee yleiskaavamerkintöjä muun muassa kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaista rakennuksista. Kaava-alueen itäpuolelle on osoitettu pientalovaltaisia asuntoalueita ja alueen eteläpuolella sijaitsee vedenottamo. Lisäksi Jämsänkosken tehtaiden suuronnettomuuspiiriin kuuluva konsultointiviyöhyke rajautuu kaava-alueeseen kaakossa.

Kaava-alueella ei sijaitse voimassa olevia asemakaavoja. Lähimmät asema- tai ranta-asemakaavoitetut alueet sijaitsevat noin 400–600 m etäisyydellä kaava-alueen rajalta itään ja kaakkoon.

Kuva 3: Ote Rasuanniemen osayleiskaavasta vuodelta 2009. Kaava-alueelle ulottuu etupäässä osayleiskaavan M-1 merkinnällä olevia alueita, jotka ovat viljelykäytössä olevia pelloja. Osayleiskaavassa on myös AP-1 merkinnällä olevia alueita kaava-alueen koilliskulmassa. Maisemavaikutusten kannalta huomioitavia kohteita ovat sr-merkinnällä olevat kohteet kaava-alueen itäpuolella. Nämä kohteet on tässä selvityksessä käsitelty paikallisesti arvokkaina kohteina. Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Kuva 4: Asemakaavoitettujen alueiden sijainti suhteessa kaava-alueeseen. Asemakaavoitetut alueet sijaitsevat selvästi kauempana, eikä niistä ole näköyhteyttä kaava-alueella. Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

3 Maisema

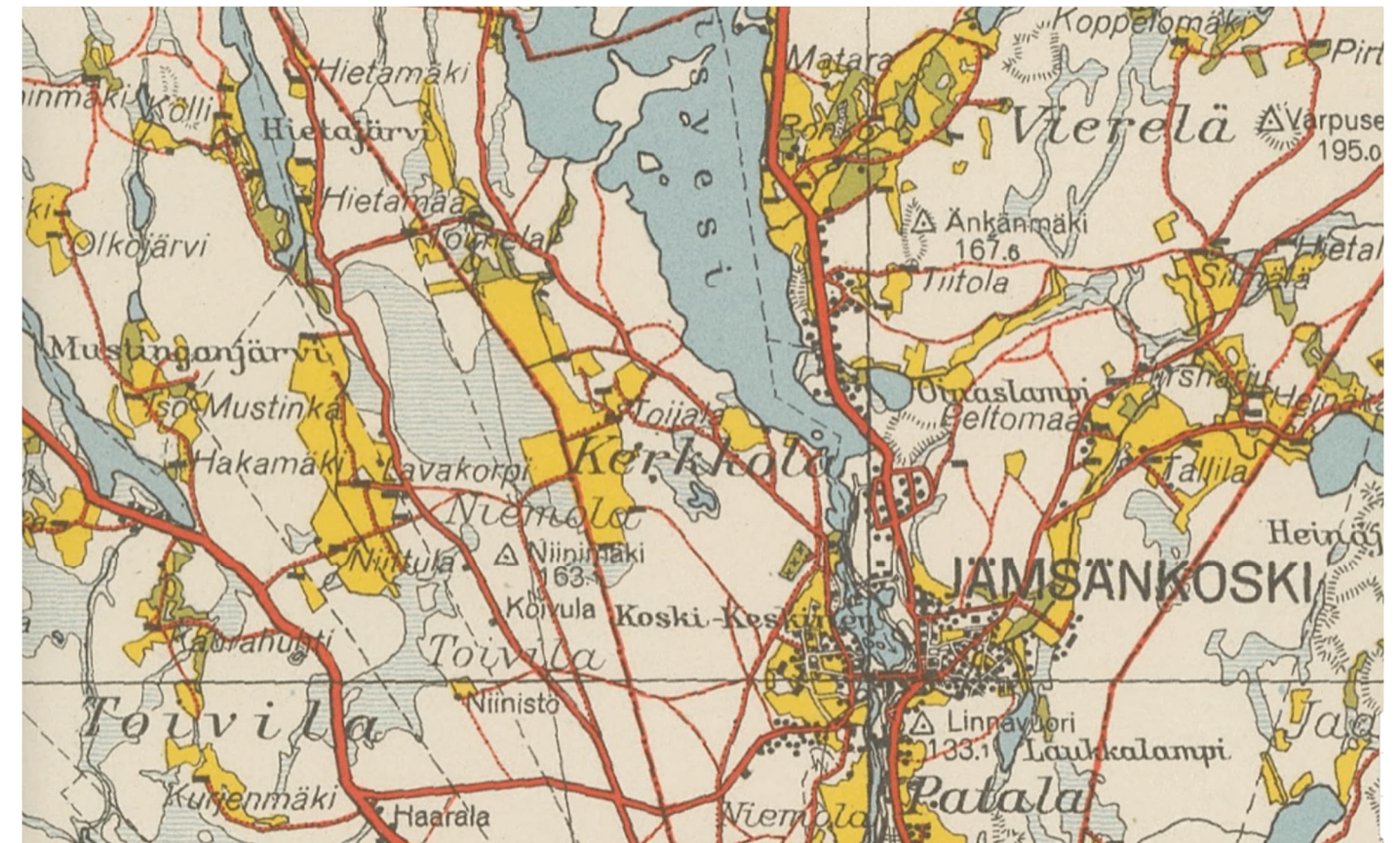
3.1 Maiseman historiaa

Jämsänkosken alueella on ollut asutusta rautakaudelta saakka ja sieltä tunnetaan Kerkkolan rustholli (1539), joka oli yksi Jämsän kantatiloista. Ensimmäinen vesivoimalla käyvä saha rakennettiin Jämsänkoskeen vuonna 1794 ja 1800-luvun lopulla paperiteollisuus alkoi kasvaa. Rakentaminen lisääntyi, kun Yhtyneet Paperitehtaat Osakeyhtiö ryhtyi 1920-luvulla toimimaan alueella.

Arkeologitoimisto Aleksandrian selvityksen mukaan kaava-alueella ei ole ollut kyläasutusta historiallisella ajalla, vaan sitä on hyödynnetty maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Kaava-alueen soinen maaperä valjastettiin viljelykäyttöön ja rakentuminen lisääntyi 1900-luvun puolivälin jälkeen. Asutus kaava-alueen ympäristössä keskittyi sen pohjois-, itä- ja eteläreunalle.

Kuva 5: Kartta vuodelta 1863 osoittaa kaava-alueen ympäristöineen olevan vielä rakentamaton. Kerkkolan tila on merkitty Jämsänkosken luokse. Samoin on merkitty nykyisin maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi määritelty Hopsun tila kaava-alueesta pohjoiseen. Karttakuva: Vanhat kartat, MML.

Kuva 6: Kartassa vuodelta 1949 näkyy kaava-alueen pellot ja suoksi merkitty metsäinen alue. Kartta ei täysin vastaa ilmakuvaa (kuva 7), mutta pääasialliset maankäytön muodot ja asutuksen sijoittuminen ovat yhtäläiset. Karttakuva: Vanhat kartat, MML.

Kuva 7: Ilmakuvassa vuodelta 1949 näkyy kaava-alueita ympäristöineen. Metsien rajaama peltoalue ja voimajohtolinjat erottuvat hyvin ja asutus on sijoittunut peltoalueiden itäreunoille. Muutokset nykytilanteeseen ovat pieniä ja merkittävin muutos on asutuksen ja rakentumisen lisääntyminen järven rannalla ja edelleen Jämsänkosken taajamassa. Karttakuva: Historialliset ilmakuvat, MML.

3.2 Maiseman nykytila

Maisemamaakunta ja suurmaisema

Maisemamaakuntajaossa Suomi on jaettu yhteensä kymmeneen maisemamaakuntaan ja osa näistä edelleen pienempiin seutuihin. Ympäristöministeriön maisema-alueityöryhmän työhön vuodelta 1993 perustuvan jaon tarkoituksena on tyypitellä erilaisten alueiden kulttuuriympäristön ja maiseman piirteitä. Kaava-alue kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaa-maisemamaakuntaan sijaiten sen aivan pohjoisimmassa osassa, joka on nimetty maisemamaakunnan pienempiin osiin jakavassa seutujaossa Pohjois-Hämeen järvisuoduksi. Metsävaltainen, pelloiltaan pienipiirteinen ja metsäteollisuuden myötä kehittynyt alue kuvaa alueen suurmaisemaa hyvin.

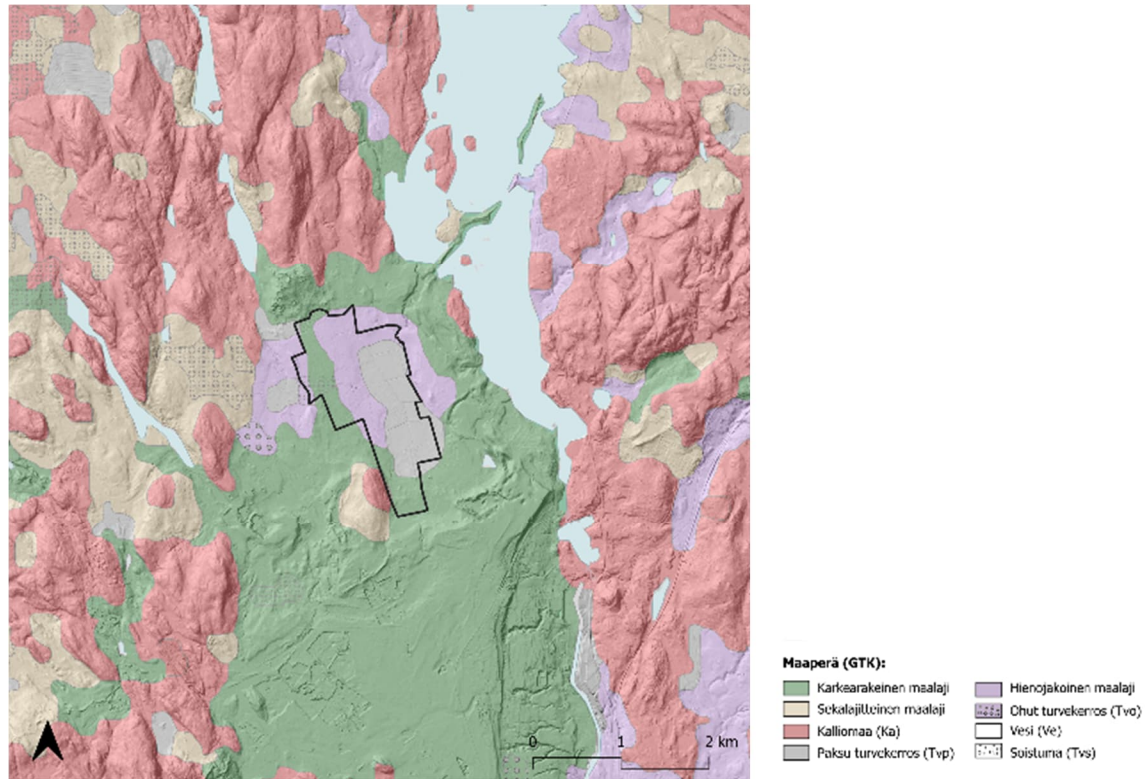
Keski-Suomen liiton maakunnallisessa maisemaselvityksessä vuodelta 2005 jaettiin maakunta vielä 14 maisematyyppiin, jossa kaava-alue sijoittuu Jämsänjokilaakson maisematyyppiin.

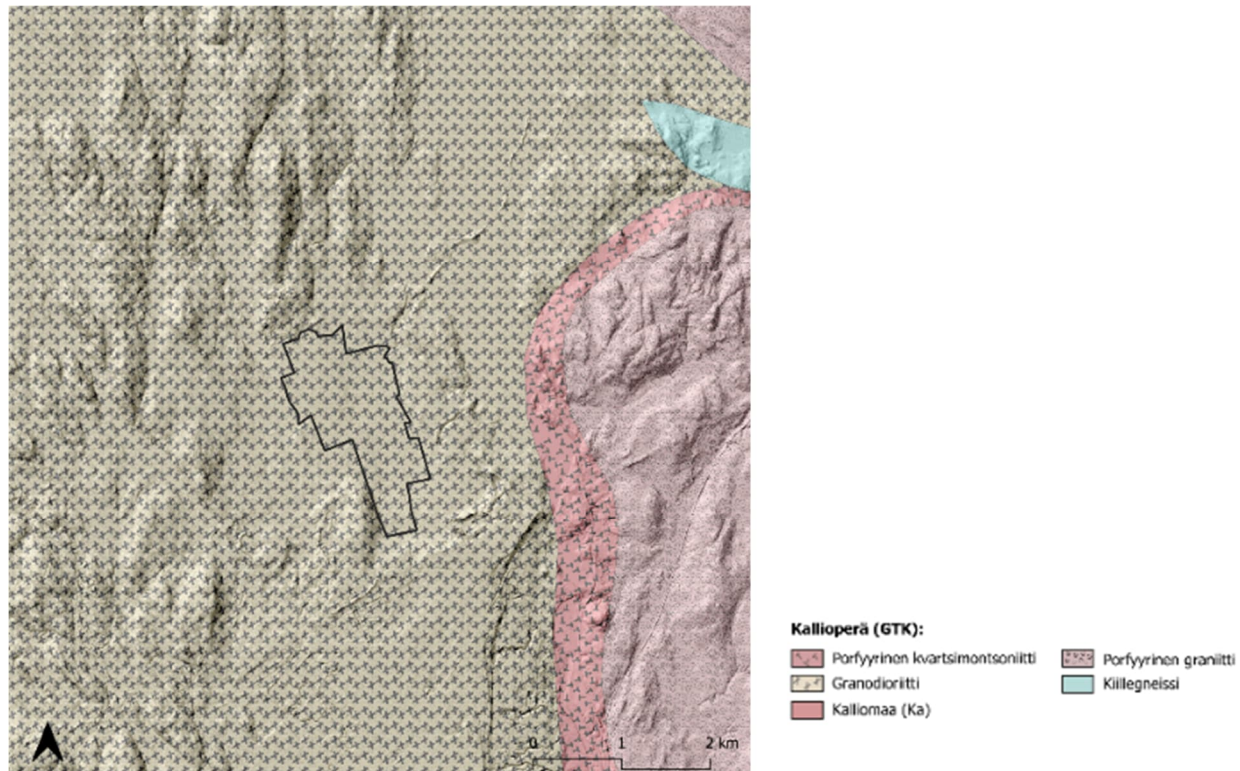
"Maasto on kumpuilevaa kalliota ja kumpumoreenia. Aluetta halkovat muutamat laajat harjujaksot sekä Sisä-Suomen reunamuodostuma. Ensimmäiset maantiet ovat kulkeneet näihin liittyviä sora- ja hiekkakannaksia pitkin. Jämsänjokilaaksossa on Keski-Suomen laajimmat yhtenäiset savikko- ja hiesualueet. Tämä näkyy laajoina viljelyksinä laaksonpohjamailla ja joen rantamailla etenkin Jämsänjoen suulla. Pellot kumpuilevat, välillä viettäen jyrkästikin laaksojen rantasavikoille. Viljelyaukeille tyypilliset reunavyöhykkeet ovat vaihtelevia, usein jyrkkien kalliometsien rajaamia. Yleisilme on metsäinen. Metsä- ja puunjalostusteollisuus on alueelle leimaa-antavin elinkeino. Teollisuudella on ollut merkittävät vaikutukset alueen yhdyskuntarakenteeseen. Tyypillistä alueen rakennuskulttuurille ovat suurtilat ja vauraat talonpoikaistalot."

Kuva 8: Suomen maisemamaakuntien jakaantuminen. Kaava-alue kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaa-maisemamaakuntaan ja edelleen sen seutujaossa Pohjois-Hämeen järvisuodun.

Suurmaisemassa kaava-alueen ympäristö koostuu kallioselänneistä ja kapeista järvistä. Itse kaava-alue sijaitsee järvalueen länsipuolella sijaitsevalla loivapiirteisellä alueella. Suurmaisemaa hallitsevat metsät ja asutus on keskittynyt vesistöjen rannoille. Maisemallisena solmukohtana alueella on Jämsänkoski ja sitä ympäröivä teollisuus ja asutus

Kuva 9: Kaava-alue on osoitettu mustalla aluerajauksella. Maaperä vaihtelee länsisivun metsäalueen karkeammista maalajeista peltoalueen hienojakoisimpiin maalajeihin. Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Kuva 10: Kaava-alue on osoitettu mustalla aluerajauksella. Kallioperä on koko kaava-alueella ja sen ympäristössä granodioriittiä, joka on tyypillinen keskusomalainen syväkivilaji. Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Maisemarakenne ja maisemakuva

Kaava-alue sijoittuu kallioselänteiden rajaaman, muuta ympäristöään tasaisemman laaksoalueen itäreunalle. Tilallisesti kaava-alue koostuu sulkeutuneesta metsäalueesta ja avoimesta peltoalueesta. Alueen korkeus vaihtelee välillä +100 m...+125 m. maanpinnan ollessa korkeimmillaan alueen kaakkoisosassa.

Kaava-aluetta tarkastellaan pääosin peltoalueelle rajautuvilta pihapiireiltä. Kaava-alueen olevia maisematyyppejä ovat metsä- sekä maatalousmaisemat ja alueen maisemakuva muodostuu näiden maisematyyppien kokonaisuudesta. Olevaa maisemaa rikkoo suurimittakaavaista infrastruktuuria edustava voimalinja, joka halkoo tulevaa paneelialuetta pohjois-eteläsuuntaisesti. Peltoalueille sekä voimalinjan kohdalle muodostuu pitkiä näkymiä, joita rajaavat metsät ovat suoraviivaisia.

Kuva 11: Kaava-alueen maisemaa, jonka ominaispiirteitä ovat suoraviivaiset rajautuvat metsät edustaen alueen luonnonmaisemaa ja avoimet viljellyt peltoalueet osana kulttuurimaisemaa. Kuvassa näkyy myös alueelle tyypillistä ojen varren puuvartista kasvillisuutta.

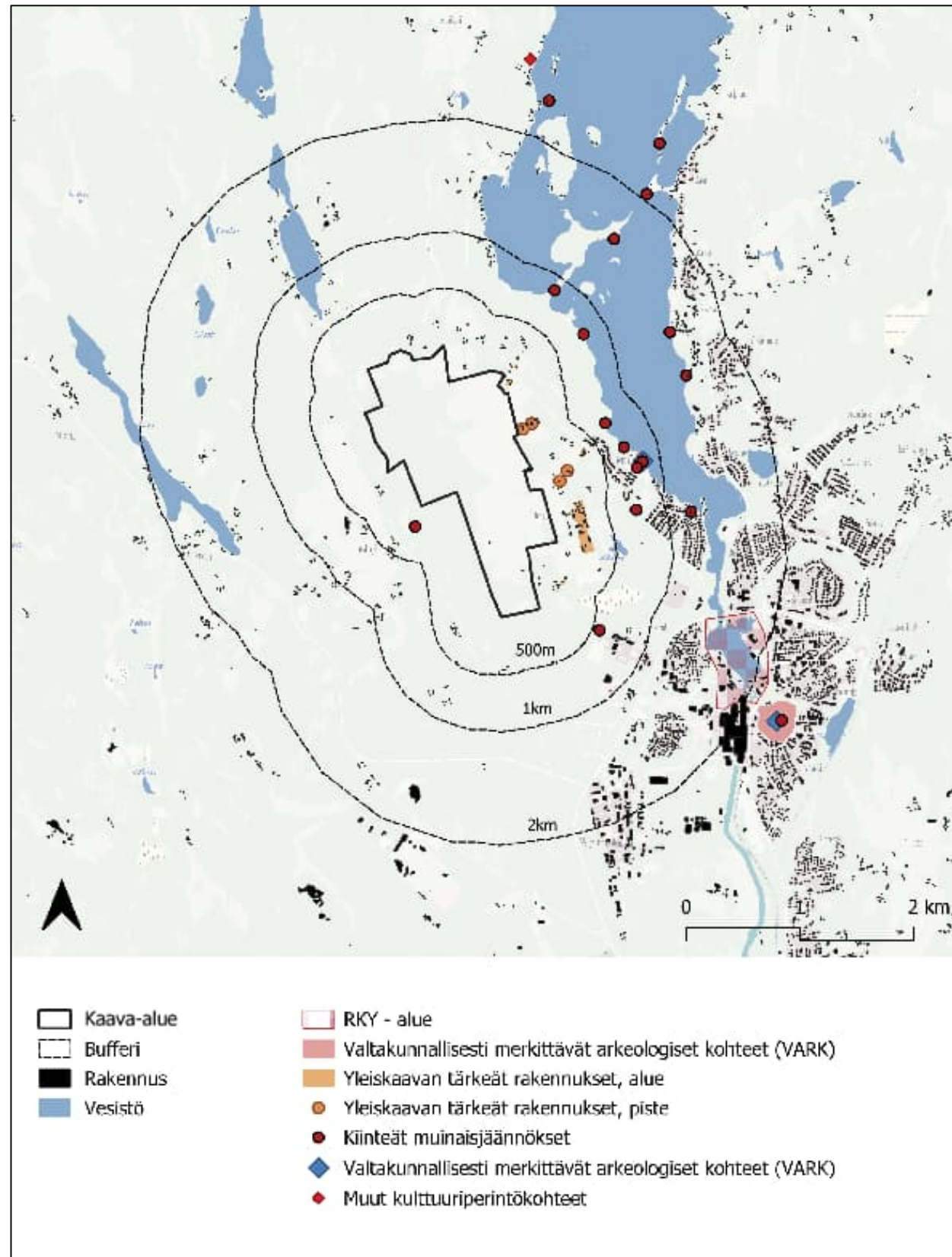

Kuva 12: Kaava-aluetta halkoo maisemassa voimakkaasti erottuva voimajohtolinja, joka voidaan määritellä maisemahäiriöksi. Voimajohtolinjaa ympäröi avoin johtokatualue, jolle ei sallita korkeaa puuvartista kasvillisuutta.

Kuva 13: Kaava-alueen tyypillistä maisemaa sen länsisivulla. Metsän reunat ovat selvärajaiset ja siten myös alueen rajaukset avoimien ja suljettujen maisematilojen osalta.

4 Maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteet

Kuva 14: Koostekartta kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevista arvokohteista. Kaava-alueen rajaus kaavaluonnosvaiheen mukaan.

4.1 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet

Muinaisjäännökset

Alle yhden kilometrin etäisyydellä kaava-alueen rajoista sijaitsee yhdeksän kiinteää muinaisjäännöstä. Näistä lähin, Niinimäen hiilimiilu (1000045989), sijaitsee noin 170 m päässä suunnittelualueesta sen länsipuolella. Muut muinaisjäännökset kaava-alueen lähellä sijaitsevat sen itäpuolella vaihtelevasti noin 560–860 m etäisyydellä:

- Toijalanranta 1 (asuinpaikka/asumuspainanne, 183010022)
- Toijalanranta 2 (asuinpaikka, 183010023)
- Toijalanranta 3 (asuinpaikka, 183010024)
- Toijalanranta 4 (asuinpaikka, 183010025)
- Toijalanranta 5 (asuinpaikka/asumuspainanne, 183010056)
- Seppäsenpolku (hiilimiilu, 1000028530)
- Vangonmäki (hiilimiilu, 1000027753)
- Rasuanniemen kannas (pyyntikuoppa, 183010057)

Kaava-alueen ja siihen liittyvien voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi suoritettiin vuonna 2025 Arkeologitoimisto Aleksandrian toimesta. Inventoinnin yhteydessä ei kaava-alueelta löytynyt kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita. Inventoinnin tuloksena voimajohtovaihtoehdon VE2 alueelta löydettiin kaksi hiilihautaa, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ne sijaitsevat noin 20 metrin etäisyydellä VE2 keskilinjalta.

- 1 hiilihauta (kohde 1 Jämsä Kerkkolankangas 1)
- 2 hiilihauta (kohde 2 Jämsä Kerkkolankangas 2)

RKY-kohteet

Kaava-alueen läheisyydessä, alle kahden kilometrin etäisyydellä on yksi valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009); Jämsänkosen teollisuusympäristö, joka sijaitsee noin 1,4 km päässä kaava-alueen kaakkosrajalta. Rakennusperintökohteeksi luokiteltu Vangonmäen siunauskappeli sijaitsee kaava-alueesta noin 1,1 km kaakkoon.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Kaava-alueen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita (VAMA). Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Alhojärven viljelymaisema ja Jämsänjokilaakso sijaitsevat noin 7,6 km päässä kaava-alueen eteläpuolella.

4.2 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Kaava-alueen läheisyydessä ei sijaitse maakunnallisesti arvokkaita maisema- tai kulttuuriympäristökohteita. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Hopsu, sijaitsee noin 4,1 km päässä kaava-alueen pohjoispuolella.

4.3 Paikallisesti arvokkaat kohteet

Kaava-alueen itäosassa voimassa olevalle Jämsän Rasuanniemen osayleiskaavan laajennus ja muutos (lainvoimainen 18.11.2009) kaava-alueelle on osoitettu paikallisesti arvokkaita kulttuuri- ja rakennushistoriallisia kohteita. Mikään kohteista ei sijoitu nyt laadittavan olevalle osayleiskaava-alueelle, mutta kaikki kohteet (10 kpl) sijoittuvat kaava-alueen läheisyyteen (alle 500 metriä alueen rajasta). Kohteet on osoitettu säilytettäväksi Rasuanniemen osayleiskaavan laajennus ja muutos -kaavassa (2009). Voimassa olevan osayleiskaavan arvokohteet kohdekuvauksineen on lueteltu alla ja ne on esitetty kartalla sekä taulukossa seuraavalla sivulla pohjautuen Rasuanniemen inventoinnin tuloksiin ja karttoihin (ks. Kuva 15 ja Kuva 16). Suojellut kohteet ovat joko sr-kohteita tai osa /s- aluetta. Kaavamääräykset ovat seuraavat:

sr-kohteet: *sr -kohdemerkintä osoittaa Keski-Suomen museon rakennusinventoinnin kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaat rakennukset tai rakennusryhmät, joiden ympäristö säilytetään.*

/s -alue: */s -alueilla tulee säilyttää ympäristö. Merkinällä on osoitettu Keski-Suomen museon rakennusinventoinnissa kohteet, jotka ovat paikallisesti kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita jälleenrakennuskauden tyyppitaloalueita, joilla pihaympäristön ja historiallisen rakennuskannan ominaispiirteet tulee säilyttää. Säilytettäväksi alueiksi on osoitettu yhtenäinen Paratiisin alue sekä viisi yksittäistä kohdetta muualta suunnittelualueelta: Marjamäki, Koivula (Laurila), Honkala, Mäntylä ja Yrjölän talo. Säilytettävillä alueilla uudis- ja lisärakentaminen tulee sopeuttaa taajamakuvaan ja alueen rakennusperinteeseen.*

1. Marjamäki (/s-alue)

Marjamäki (Koivumäentie 13) on paikallisesti rakennushistoriallisesti merkittävä rakennus, sillä se edustaa alueelle epätavallista 1950-luvun rakennustyyppiä. Lisäksi rakennus on säilynyt poikkeuksellisen hyvin alkuperäisessä asussaan alueella, jossa rakennuskannan uudistuminen on ollut voimakasta. Kohteella on paikallista maisemallista merkitystä Koivumäenpeltotilkun laidalla.

2. Koivula (Laurila) (/s-alue)

Laurilan pihapiiri (Riihijärventie 172) on maisemallisesti keskeisellä paikalla Riihijärventien varressa. Laurilan pihapiirillä on paikallista maisemallista arvoa. Pihapiiri on säilynyt eheänä kokonaisuutena talousrakennuksineen ja kuvaa hyvin jälleenrakennuskauden pienimuotoista maataloutta harjoittavaa tilakokonaisuutta. Pihapiiri kokonaisuutena on rakennushistorian osalta paikallisesti merkittävä sen yhtenäisyyden ja elinkeinohistoriallisen taustansa vuoksi.

3. Lehmisuon päärakennus (sr-kohde)

Lehmisuon päärakennus (Riihijärventie 225) on paikallisesti arvokas, myöhäisemmästä pieneläjien asumisesta kertova kohde. Muonamiehen mökki edustaa 1950-luvun pienimittakaavaista asumista, jossa näkyy yhä omavaraistalouden leima. Kohde on paikallisesti maisemallisesti sekä elinkeinohistoriallisesti arvokas. Se kuuluu osaksi Keski-Tuomaalan kokonaisuutta. Talo on vuokrattu ympärivuotiseksi asunnoksi (tilanne 2008).

4. Koski-Tuomaalan päärakennus (sr-kohde)

Koski-Tuomaala (Riihijärventie 223) on paikallisesti rakennushistoriallisesti merkittävä pihapiiri, joka on sijainnut nykyisellä paikallaan 1970-luvulta lähtien. Vanha Kerkkolan päärakennus 1800-luvun lopulta siirrettiin nykyiselle paikalleen Yhtyneiden Paperitehtaiden laajennuksen tieltä, uusi sijoituspaikka oli tilan omilla mailla. Pihapiirissä ei ole muuta vanhaa rakennuskantaa, vaan se on siirron yhteydessä rakentunut. Kohteella on paikallista historiallista merkitystä yhtenä Jämsänkosken

kantatiloista ja rustholleista. Pihapiiriin yhdessä muonamiehen mökin kanssa on paikallista maisemallista merkitystä.

5. Honkala (/s-alue)

Honkala (Toijala 6) muodostaa yhdessä naapuritilansa Mäntylän kanssa Toijalantien alkuun paikallisesti maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden. Kahden kohteen kokonaisuus on rakennushistoriallisesti paikallisesti arvokas, puisten pientalojen kokonaisuus. Sillä on paikallista elinkeinohistoriallista merkitystä agraari kulttuurin siirtymävaiheen rakennuskantana.

6. Mäntylä (/s-alue)

Mäntylä (Toijala 10) muodostaa yhdessä viereisen tilan Honkalan kanssa maisemallisen kokonaisuuden, jolla on paikallista merkitystä. Pienimittakaavaiset rakennukset ovat myös paikallisesti merkittäviä elinkeinohistorian muutoksesta kertovia kohteita, sillä ne edustavat asutustyyppiä, josta käytiin töissä kodin ulkopuolella.

7. Juholan pihapiiri ja sen rakennuskanta (sr-kohde)

Juhola (Toijala 28) edustaa ennen sotia rakennettua, 1933-luvun pientilan pihapiiriä. Sen pihapiiri on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan. Rakennuskanta on yksinkertaista ja tarkoituksenmukaista. Juholalla on paikallista rakennushistoriallista arvoa pihapiiriin rakennuskannan autenttisuuden osalta, paikallista elinkeinohistoriallista merkitystä 1933-luvun pienviljelijätilana sekä paikallista maisemallista merkitystä neljän tien risteyskohdassa sijaitsevana maisemassa läsnäolevana pihapiirinä.

8. Toijalan aitat (sr-kohde)

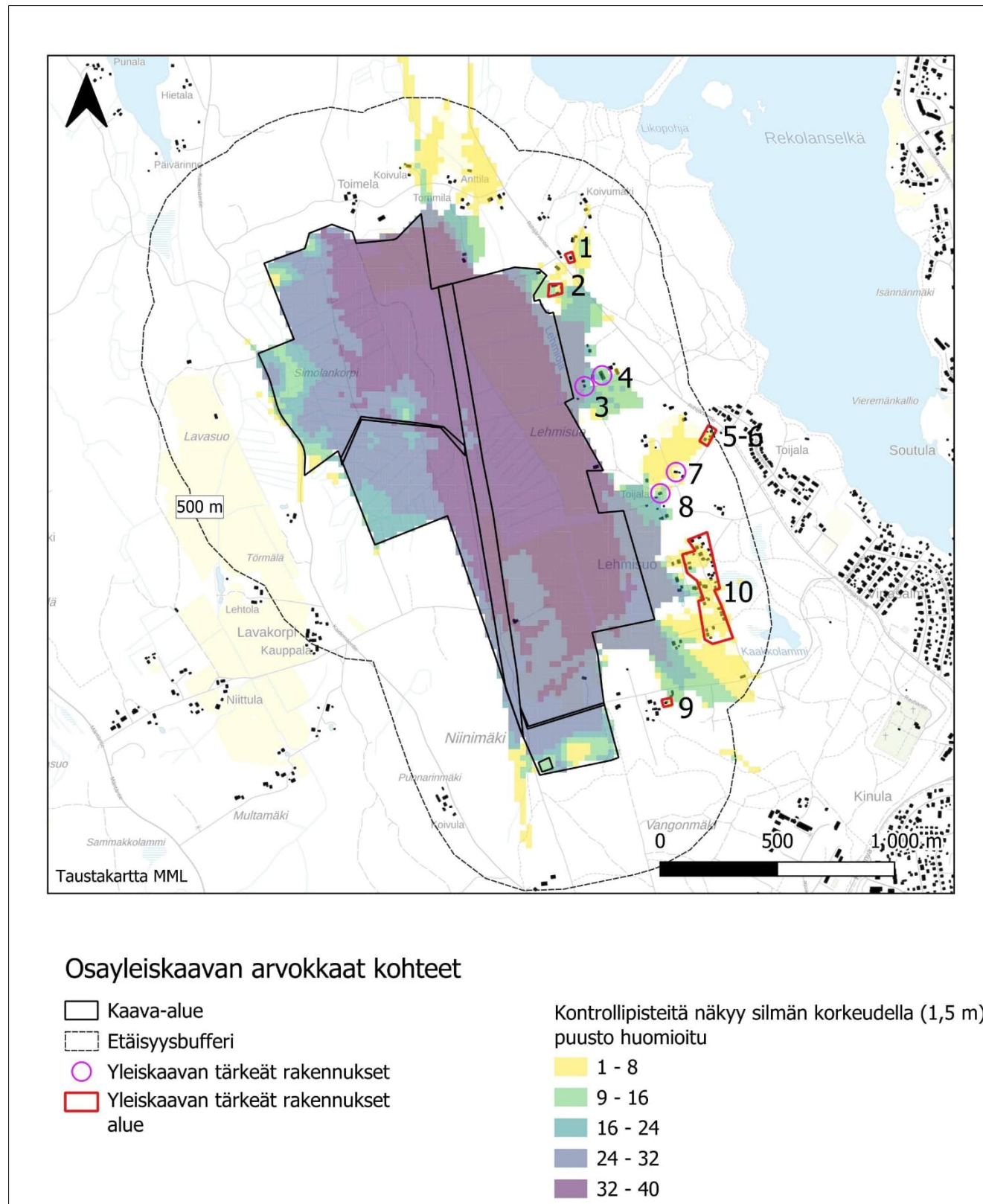
Aittarakennuksilla ja ladolla (Toijala 32) on paikallista maisemallista merkitystä keskeisen sijaintinsa vuoksi. Toijalan torpan vanhana hirsirakennuskantana ne edustavat alueelta jo kaikilta muilta osin kadonnutta agraarikulttuurin osaa, torppahistoriaa. Kahdella aittarakennuksella on näin myös paikallista historiallista merkitystä. Alueelta jo kadonneena 1800–1900-luvun taitteen rakennuskantana sekä tyyppinä ne ovat myös paikallisesti rakennushistoriallisesti huomionarvoisia.

9. Yrjöläntalo (/s-alue)

Yrjöläntalo (Kaakkolamintie 105) edustaa tyyppillistä jälleenrakennuskauden tilakeskusta, sillä on paikallista maisemallista arvoa avoimessa peltomaisemassa, metsän reunaan sijoittuneena tilana. Kohteessa on rakennushistoriallisia arvoja hyvin alkuperäisessä asussaan säilyneenä, yksittäistalona sijainneena 1950-luvun rakennuskokonaisuutena. Elinkeinohistoriallisesti tila edustaa sotien jälkeistä pienviljelijäelämää, jossa peltoalat olivat muutaman hehtaarin ja karjaa oli oman talouden tarpeisiin.

10. Paratiisin aluekohde (/s -alue)

Paratiisin alueen noin 15 talosta koostuva asutuskeskittymä on pienimuotoinen, mutta edustava esimerkki jälleenrakennuskauden asutusmaisemasta. Sillä on paikallista historiallista merkitystä sotien jälkeisen asutustoiminnan kannalta. Rakennushistoriallisesti alue on paikallisesti arvokas yhdenmukaisen rakennuskantansa puolesta, siellä ovat säilyneet jälleenrakennuskauden arkkitehtuurille tyyppilliset piirteet sekä useita yksittäiskohteita, jotka ovat säilyneet hyvin rakennusajankohdalleen ominaisessa asussa. Aluekokonaisuudella on paikallista maisemallista merkitystä 1940-1950-lukujen ryhmäkylä-ilmionä, joka asettuu paikallisteiden maisemassa näkyvälle ja keskeiselle paikalle. Oman maisemallisen elementtinsä tuovat myös vanhat vehmaat pihapiirit sekä aluetta Kaakkolamintien suunnassa ympäröivät viljellyt peltoaukeat. Alueen yhtenäisyyttä ja maisemallisia ominaisuuksia tulisi tukea jatkossakin.

Kuva 15: Rasuanniemen osayleiskaava-alueen inventoidut kohteet esitetty inventoinnin mukaisesti (2009). Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Suunnittelualueella inventoitujen kohteiden edustavuus:

Kohde	Paikallisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävä	Paikallisesti maisemallisesti merkittävä	Paikallisesti rakennushistoriallisesti merkittävä	Paikallisesti elinkeinohistoriallisesti merkittävä	Suojeltava rakennus tai rakennusryhmä
Marjamäki		X	X		
Koivula (Laurila)		X		X	
Lehmisuo		X		X	X
Koski-Tuomaala	X	X	X		X
Honkala		X	X	X	
Mäntylä		X	X	X	
Juhola		X	X	X	X
Toijalan aitat	X	X	X		X
Yrjölän talo		X	X	X	
Paratiisin aluekohde		X	X		

Kuva 16: Taulukko Jämsän (2009) Rasuanniemen osayleiskaavan laajennus ja muutos kaavaehdotuksen selostuksesta.

5 Vaikutusten arviointi

Hankkeen maisemavaikutuksia on arvioitu kohteiden arvojen ja muutosherkkyiden perusteella huomioiden sekä vaikutusalueella tapahtuvien muutosten suuruus sekä niiden merkittävyys.

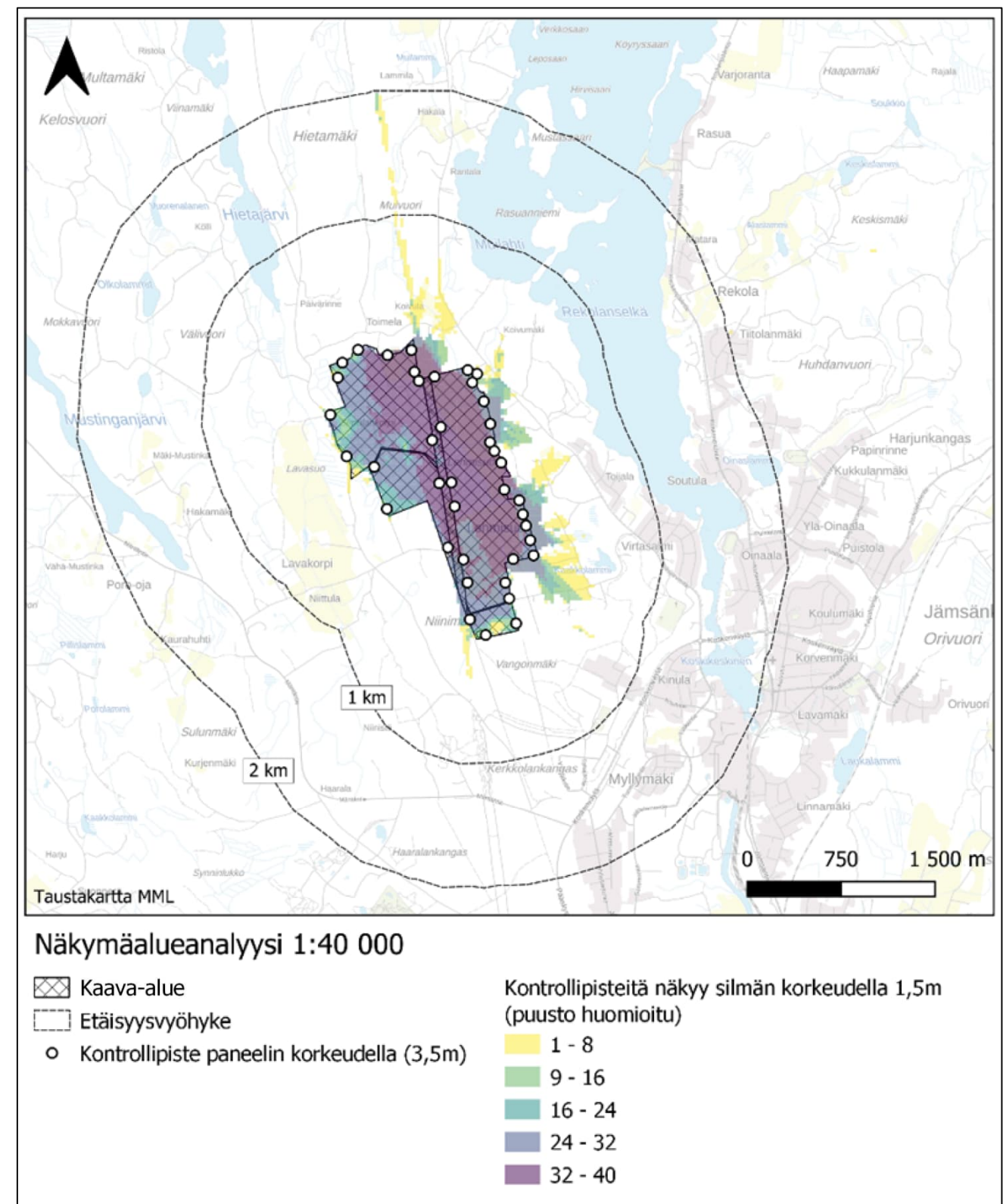
Vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä on selvitetty näkymäalueanalyysiin, kohteesta laadittuihin havainnekuviin sekä maastossa tehtyjen havaintoihin perustuen.

5.1 Vaikutukset maisemaan

Näkymäalueanalyysi

Kohteeseen laadittiin syksyllä 2024 näkymäalueanalyysi (ks. Kuva 17), jota päivitettiin kesäkuussa 2025 kaava-alueen layout-muutoksen vuoksi. Analyysin avulla suunniteltiin maastoinventointeja sekä mahdollisia havainnekuviin paikkoja. Näkymäalueanalyysin laadinnassa on hyödynnetty paikkatietoina saatavia maastonmuotoja sekä olevan puun latvustotietoja. Näiden avulla pystytään muodostamaan analyysi kaava-alueelle suunniteltujen paneelien näkyvyydestä, jota tarkennetaan maastotöiden avulla.

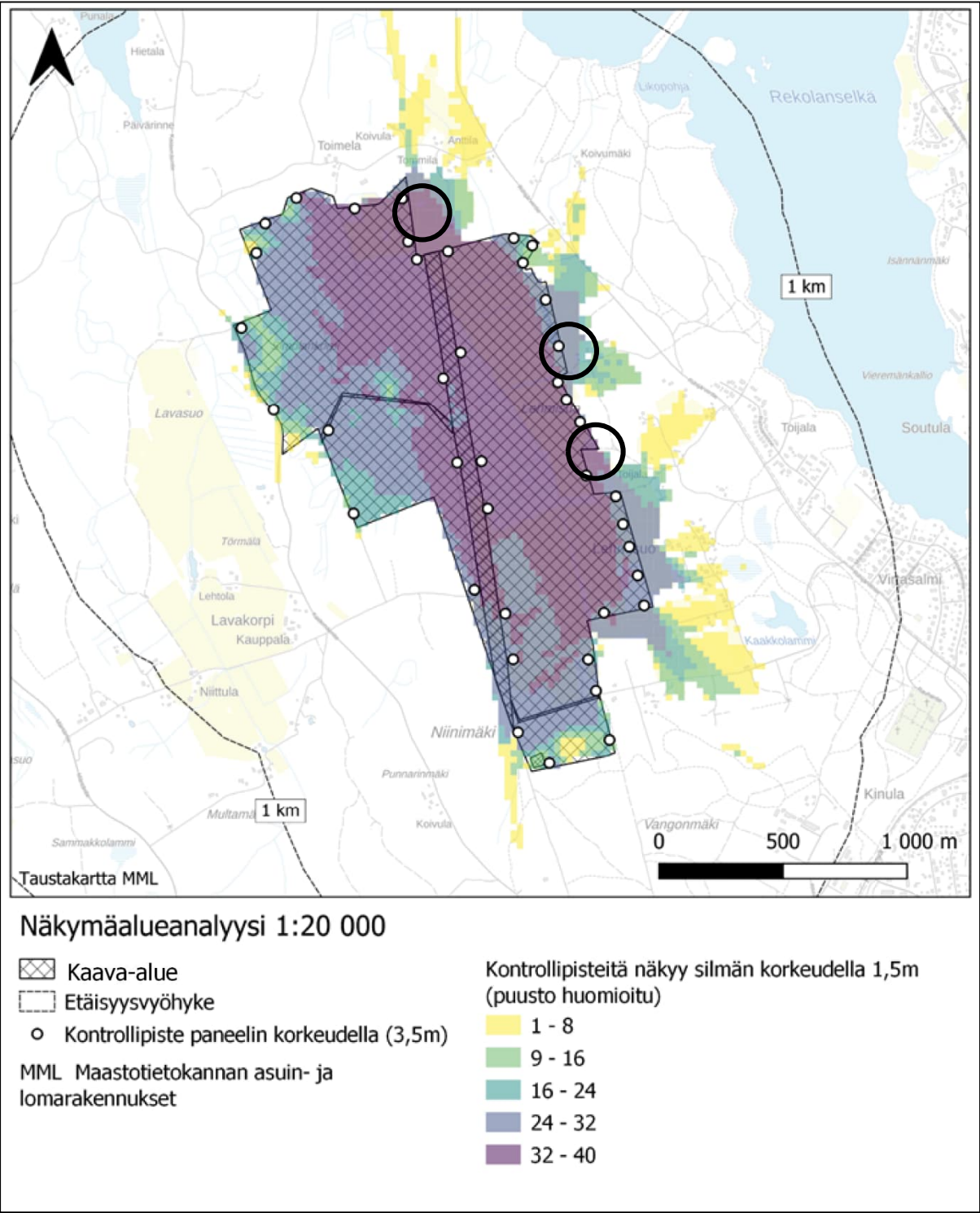
Lähtökohtaisesti kohdetta korkeammalle nousevat maastonmuodot sekä puusto estävät näkymät paneelialueelle. Analyysin perusteella näkymiä ei muodostu ympäristöön juurikaan yli 500 m päässä kaava-alueesta. Kaava-alueen sijaitessa pääosin tasaisella, metsien rajaamalla peltoalueella, avautuu tulevalle kaava-alueelle näkymiä etupäässä peltoalueen itäisiltä reunoilta. Puuston vuoksi alueelle ei muodostu näkymiä kauempaa tarkastellessa. Analyysin ja maastossa tehtyjen havaintojen perusteella pystyttiin päättelemään maisemavaikutusten kohdistuvan ainoastaan kaava-alueen välittömään yhteyteen sekä kaava-alueen itäosassa peltomaiseman reunoille.

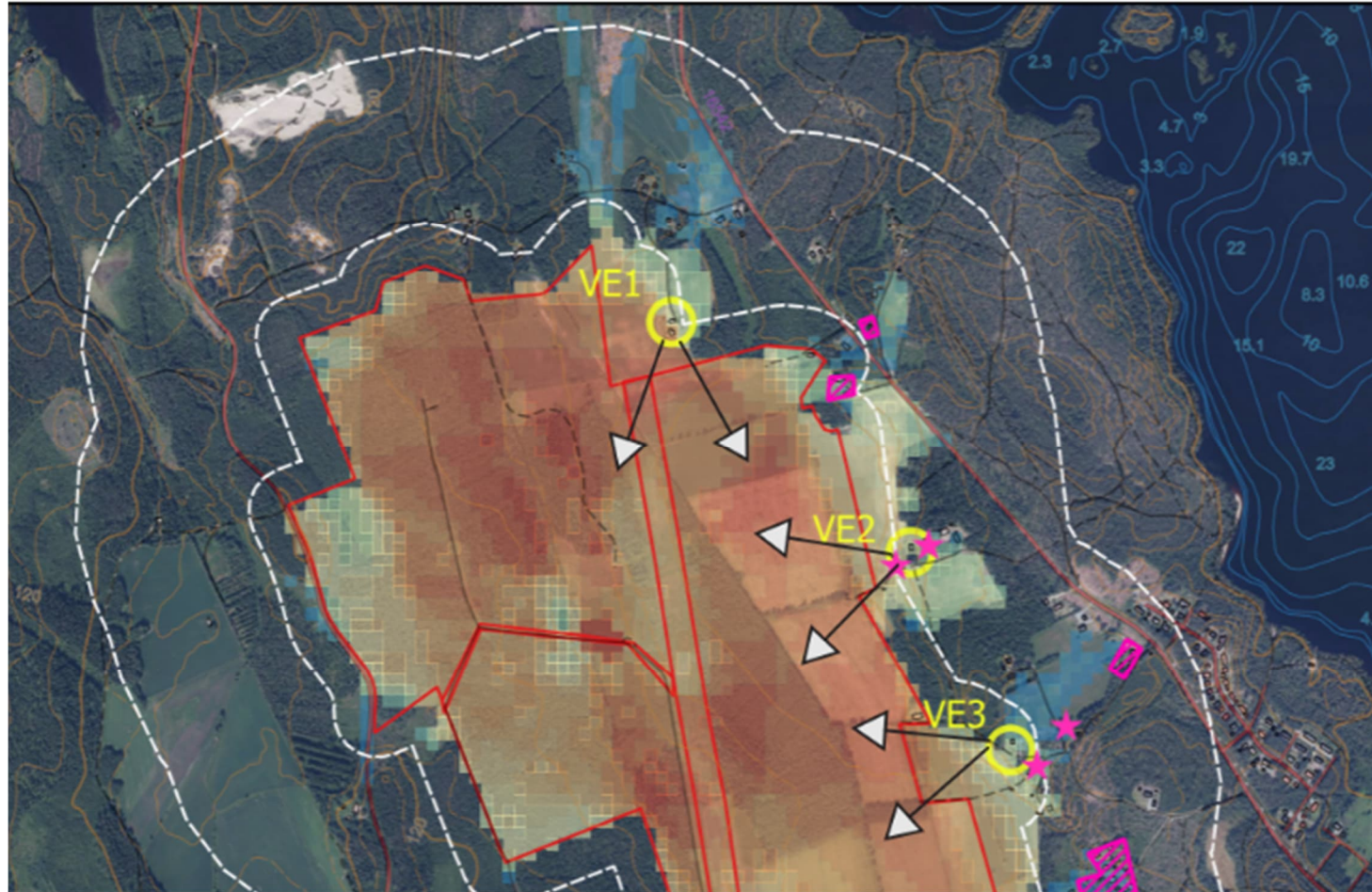
Kuva 17: Näkymäalueanalyysi. 3,5 metriä korkeat paneelit ovat nähtävissä avoimella peltoalueella sekä sen reunoilla. Peltoa ympäröivät metsät rajaavat paneelien näkymistä ympäristöön. Analyysin perusteella näkymiä ei muodostu ympäristöön juurikaan yli 500 m päässä kaava-alueesta. Näkymäalueanalyysin pohjoiskulmassa esitetty pitkä näkyvyyslinja tarkistettiin maastossa ja sitä ei todellisuudessa muodostu analyysin mukaisesti. Kaava-alueen raja-alue kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Havainnekuvat

Havainnekuvien ottopaikat suunniteltiin näkymäalueanalyysin perusteella, jota tarkennettiin maastossa. Maastossa kuvattiin näkymiä kohti kaava-aluetta suurimmalta osalta pihapiirejä. Näkymien ja kohteiden arvojen perusteella päädyttiin havainnekuvien laatimiseen kolmesta pihapiiristä. Nämä edustavat hyvin myös muita kaava-alueen itäsivulla olevien pihapiirien tilannetta näkyvyyden suhteen.

Kuva 18: Havainnekuvien ottopaikat suunniteltiin näkymäalueanalyysin perusteella, jota tarkennettiin maastossa. Analyysin perusteella pystyttiin arvioimaan näkyvyyden oleva suurin alueen itäosassa. Mustilla ympyröillä on merkitty karkeasti seuraavassa kuvassa tarkennetut kuvauskohdat. Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Yleiskaavan tärkeät rakennukset

- ★ Yleiskaavan tärkeät rakennukset, pisteet
- ▨ Yleiskaavan tärkeät rakennukset, alue

Kuva 19: Havainnekuvien ottopaikat ja suunnat kartalla. Kaava-alueen rajausta kaavaluonnosvaiheen mukaan.

Kuva 20: Havainnekuva kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevasta pihapiiristä. 3,5 metriä korkeat paneelit näkyvät laajalti peltoalueella sijoittuen olevan voimajohtolinjan kummallekin puolelle. Voimajohtolinja kulkee aivan kiinteistön vierestä, vähimmillään vain noin 70 m päässä. Etäisyys aurinkopaneeleihin on noin päärakennukselta noin 85 m etelän suunnassa ja noin 160 m lännessä.

Kuva 21: Havainnekuva kaava-alueen itäpuolella sijaitsevasta pihapiiristä, joka on merkitty Rasuanniemen osayleiskaavassa (2009) sr-merkinnällä (Koski-Tuomaala). Paneelit ovat noin 170 metrin päässä kuvauspaikasta ja näkymiä peittää osin pihan oleva kasvillisuus sekä talousrakennukset.

Kuva 22: Havainnekuva kaava-alueen itäpuolella sijaitsevasta Toijalan pihapiiristä. Paneelit näkyvät laajalti peltoalueella. Välimatka pihapiiristä paneelialueeseen on noin 150 metriä.

5.2 Vaikutukset kulttuuriympäristöihin

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Hankkeella ei ole vaikutuksia valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin maiseman tai rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin. Arvokkaat kohteet sijaitsevat niin kaukana kaava-alueesta, ettei näköyhteyttä ja siten maisemavaikutuksia muodostu.

Paikallisesti arvokkaat kohteet

Hankkeella on paikoin maisemallisia vaikutuksia paikallisesti arvokkaisiin kohteisiin, sillä hankkeen toteutuksen myötä maiseman luonteeseen kohdistuu muutoksia, jotka ovat nähtävissä useiden paikallisesti arvokkaiden kiinteistöjen pihapiireistä tai tarkasteltaessa kohteita lännestä peltoalueen yli kohti itää. Alla on käyty kohdekohtaisesti läpi maisemalliset vaikutukset. Numerointi perustuu Rasuanniemen osayleiskaavan inventoitujen kohteiden listaukseen.

1. Marjamäki (/s-alue)

Ei näkemäyhteyttä kaava-alueelle. Hankkeella ei ole vaikutuksia kohteeseen.

2. Koivula (Laurila) (/s-alue)

Hankkeella on kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia pihapiiristä paneelialueelle avautuvaan maisemaan. Paneelialue tulee hyvin lähelle kohdetta (paikoin 70 m etäisyydelle), mutta pihapiiriä rajaa osin varttunut puusto ja muu kasvillisuus. Kohteen rooli maisemassa vaarantuu kohtalaisesti katsoessa aluetta lännestä kohti itää, mutta rooli maisemassa ei niinkään vaarannu Riihijärventien suuntaan, kun paneelialue jää osin itse kohteen ja puuston taakse.

3. Lehmisuon päärakennus (sr-kohde)

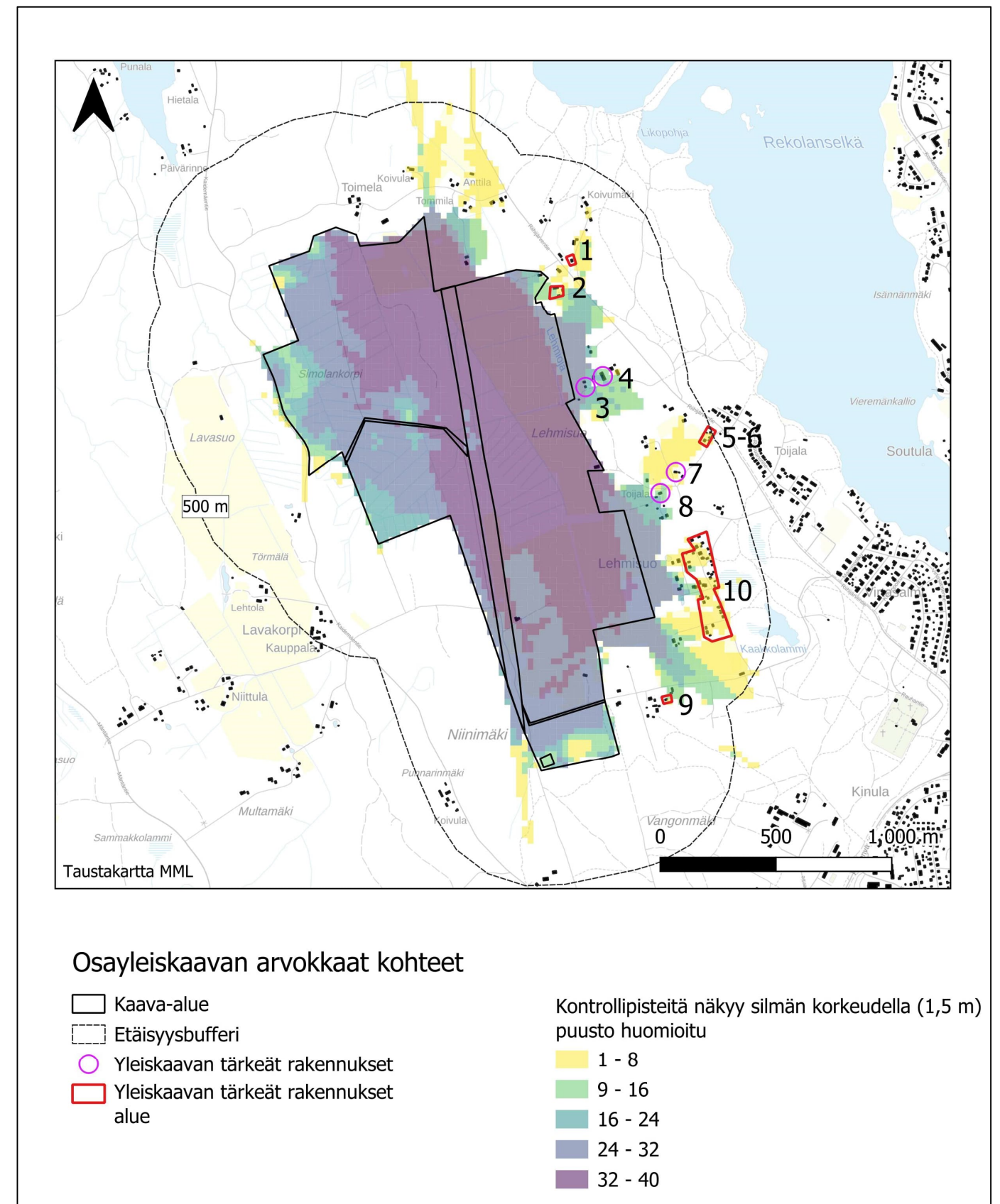
Paneelialue tulee hyvin lähelle pihapiiriä sekä rakennuksia, ja kohteesta aukeaa laajat ja pääosin esteettömät näkymät kohti paneelialuetta, joskin osa talousrakennuksista rajaa paikoin näkymiä. Hankkeella on merkittävä kielteinen vaikutus pihapiiristä aukeaviin näkymiin ja kohteen rooliin maisemassa.

4. Koski-Tuomaalan päärakennus (sr-kohde)

Havainnekuvassa (ks. Kuva 22) on esitetty paneelialueen aiheuttamaa muutosta pihapiiristä länteen katsottuna. Pihapiirin runsas puusto ja muu kasvillisuus sekä talousrakennukset peittävät monin paikoin näkymiä pihapiiristä paneelialueelle. Kielteiset vaikutukset jäävät kohtalaisiksi ja erityisesti puiden ollessa lehdessä, häivettyä paneelialue kasvillisuuden taakse suhteellisen tehokkaastikin. Vaikutukset kohteen rooliin maisematilassa ovat kohtalaisen kielteiset paneelialueen tullessa lähelle pihapiiriä.

5. Honkala (/s-alue)

Kohde sijoittuu hieman kauemmas paneelialueesta eikä merkittäviä näkymiä paneelialueelle synny kohteen ja paneelialueen väliin sijoittuvien muiden rakennusten sekä kasvillisuuden johdosta. Hankkeella on mahdolliset lievät kielteiset vaikutukset näkymiin pihapiiristä. Rooli maisemassa ei vaarannu kohteen sijoittuessa etäälle paneelialueesta.

Kuva 23: Näkymäalue ja osayleiskaavan arvokohteet numeroituna. Kaava-alueen rajaus kaavaluonnosvaiheen mukaan.

6. Mäntylä (/s-alue)

Kohde sijoittuu hieman kauemmas paneelialueesta eikä merkittäviä näkymiä paneelialueelle synny kohteen ja paneelialueen väliin sijoittuvien muiden rakennusten sekä kasvillisuuden johdosta. Hankkeella on mahdolliset lievät kielteiset vaikutukset näkymiin pihapiiristä. Rooli maisemassa ei vaarannu kohteen sijoituessa etäälle paneelialueesta.

7. Juholan pihapiiri ja sen rakennuskanta (sr-kohde)

Pihapiirin runsas puusto ja muu kasvillisuus peittää monin paikoin näkymiä pihapiiristä paneelialueelle. Kielteiset vaikutukset jäävät lieviksi ja erityisesti puiden ollessa lehdessä, häivettyy paneelialue kasvillisuuden taakse suhteellisen tehokkaastikin. Paneelialue jää etäälle kohteesta, joten vaikutusta kohteen rooliin maisemassa ei pääse syntymään.

8. Toijalan aitat (sr-kohde)

Aitoilta on monin paikoin esteettömät näkymät paneelialueelle, mutta etäisyys paneeleihin on noin 200 metriä ja kyseessä on ilmeisesti talousrakennus. Vaikutus pihapiiristä avautuviin näkymiin ja kohteen rooliin maisemassa jää vähäisen kielteiseksi.

9. Yrjöläntalo (/s-alue)

Paneelialue näkyy pääasiassa pihapiiriin yhdeltä suunnalta (pohjoisesta) peltojen takaa. Näkymäsektori on kohtalaisen kapea ja koska paneelialueen ja pihapiirin väliset pellot eivät kuulu voimala-alueeseen, jäävät maisemalliset kielteiset vaikutukset vähäisiksi. Vaikutuksia kohteen rooliin maisemassa ei synny kohteen sijoituessa etäälle ja selkeästi maastossa korkeammalle kuin paneelialue.

10. Paratiisin aluekohde (/s -alue)

Alueen eteläosasta asuinalueiden pihapiireistä syntyy esteettömiä näkymiä paneelialueelle, mutta etäisyys paneeleihin on noin 250–500 m, jolloin vaikutus jää vähäisen kielteiseksi. Pohjoisemmassa osassa hankealue sijoittuu pihapiireistä katsottuna pääosin joko puuston ja muun kasvillisuuden tai rakennusten ja rakennelmien taakse, jolloin vaikutukset pihapiireistä avautuviin näkymiin ovat vähäisiä. Tarkasteltuna koko alueen roolia maisematilassa, on vaikutus keskimäärin vähäisen kielteinen kohteen asettuessa osin hieman korkeammalle maastoon ja suhteellisen etäälle paneelialueesta. Lisäksi alueelle sijoittuu varttuneempaa puustoa, mikä peittää ja häivettää näkymiä.

5.3 Yhteenveto maisemavaikutuksista

Maisemavaikutuksia on arvioitu viiden eri teeman kautta: vaikutus maisemarakenteeseen, maisematyyppiin, asutukseen, virkistykseen sekä kulttuurimaisemaan. Mikäli vaikutuksia syntyy, ne voivat olla myönteisiä tai kielteisiä asteikolla: vähäinen, kohtalainen tai merkittävä maisemavaikutus. Hankkeella ei ole vaikutuksia maakunnallisesti tai valtakunnallisesti huomionarvoisiin kohteisiin vaan kaikki vaikutukset ovat paikallisia.

Vaikutus maisemarakenteeseen

Maiseman rakenne ei muutu peltoalueiden osalta hankkeen toteutuksen vuoksi, sillä paneelit ja muut rakenteet sijoittuvat maastoon verrattain tasaiselle alueelle eikä maanpinnan korkeuteen tule muutoksia. Vaikutus maisemarakenteeseen on vähäinen ja paikallinen.

Vaikutus maisematyyppiin

Kaava-alueen maisematyyppi muuttuu täysin nykyisestä metsä- ja peltomaisemasta teolliseksi uusiutuvan energian tuotantoalueeksi. Alueelta poistuu metsää laajoilta alueilta ja näkymät muuttuvat laajoilta alueilta sulkeutuneista avoimiksi. Vaikutus maisematyyppiin on paikallinen, mutta merkittävän kielteinen.

Vaikutus asutukseen

Vaikutukset lähialueen asuinkiinteistöltä avautuviin näkymiin vaihtelevat suuresti; osalta näkymiä ei synny lainkaan ja osalta syntyy esteettömiä näkymiä suoraan paneelialueelle. Kokonaisvaikutus kaava-alueen läheisyyteen sijoittuvien asuinkiinteistöjen pihapiireistä avautuviin maisemiin on keskimäärin kohtalaisen kielteinen, kun näkymä muuttuu viljelyalueesta teolliseksi energiantuotannon alueeksi. Asutus on suhteellisen harvaa ja osalla pihapiireistä oleva kasvillisuus sekä varttunut puusto estää suorat näkymät paneelialueelle ja täten vähentää kielteisiä vaikutuksia. Kasvillisuuden lisäämistä voi hyödyntää myös vaikutusten lieventämisessä, ks. tarkemmin kpl 5.4.

Vaikutus virkistykseen

Alueella voimalinjan alla kulkeva moottorikelkkareitti säilyy nykyisessä käytössä. Mikäli kaava-alueelle sijoittuu muuta virkistyskäyttöä, tulee se jatkossa estymään alueen muuttuessa aidatuksi energiatuotantoalueeksi. Tältä osin vaikutus on kielteinen, mutta sen merkittävyys riippuu alueelle sijoittuvan virkistyskäytön määrästä suhteessa lähialueen muihin virkistysmahdollisuuksiin.

Vaikutus kulttuurimaisemaan

Kaava-alueella on paikoin kielteisiä paikallisia vaikutuksia alueen läheisyydessä sijaitsevien arvokkaiden kulttuurihistoriallisten rakennusten tai rakennettujen alueiden rooliin maisematilassa sekä kohteista avautuviin näkymiin. Erityisesti kohteissa, jotka sijoittuvat maastossa matalalle ja lähelle paneelialuetta, on vaikutus merkittävän kielteinen. Muilta osin vaikutukset jäävät kohtalaisen tai vähäisen kielteisiksi.

Yhteenveto

Hankkeella voidaan todeta kaiken kaikkiaan olevan paikallisesti kohtalaisen kielteiset vaikutukset maisemaan. Vaikutuksia voidaan kuitenkin paikoin lieventää (ks. tarkemmin seuraava kappale).

Kuva 24 (vasemmalla): Rautamáki-Paunilan vuonna 1983 kirjoittama näkemys Keski-Suomen maisemamaakunnasta (s.49) kuvaa tilannetta hyvin: "...Selänteiden pienmuodot sekä voimakas metsänkasvu mahdollistavat raskaammankin rakenteen sekä teollisen miljöön tasapainoisen suhteuttamisen luonnonelementteihin."

Olevan johtolinjan yhteyteen toteutettava hanke aiheuttaa maisemavaikutuksia metsän kaatamisen ja paneelien rakentamisen myötä, mutta vaikutus on paikallinen. Maisemavaikutuksia voidaan kohtuullisen hyvin lieventää erilaisin maisemoinnin keinoin, kuten istutuksin. Kuvassa ylhäällä voimajohtolinjaa selänteiden reunalla metsien ympäröimänä.

Kuva 25 (oikealla): Ilmakuva ja vinovalovarjoste. Ilmakuva rinnevarjostuksella osoittaa kaava-alueen ympäristöineen sijaitsevan laajemmalla laaksoalueella, jota ympäröivät selänteet. Kuva MML.

5.4 Vaikutusten lieventäminen

Tässä kappaleessa käsitellään pääasiassa yleisellä tasolla erilaisia maisemavaikutusten lieventämiskeinoja aurinkoenergian tuotantoalueilla. Yleisenä huomiona todettakoon, että kaavateknisesti ei ole mahdollista määrätä esimerkiksi maisemointikeinoja kaava-alueen rajojen ulkopuolelle.

Tuotantoalueilla maisemaan vaikutuksia aiheuttavat erityisesti paneelit ja paneelialueiden aidat, muuntamot sekä muut rakenteet ja olevan puuston sekä muun kasvillisuuden poistaminen. Sähkönsiirron sijoittuessa maan alle olevalle voimajohtoalueelle ei sen osalta pysyviä vaikutuksia maisemaan ole, kunhan rakentamisen aikaisten toimenpiteiden jäljet ennallistetaan.

Tuotantoalueen vaikutusten lieventämiskeinoiksi sopivat paneelien ja rakenteiden itsensä näkyvyyden vähentäminen, sekä paneelialueen päällysmateriaalien sovittaminen ympäristöön. Koska paneelialue sijaitsee tasaisessa maastossa ja sitä pääosin tarkastellaan samalta korkeustasolta alueen itäsvulta, voidaan näkymät paneeleihin peittää alueen rajalle istutettavien suojaistutusten tai hakkaamatta jätettävien suojavyöhykkeiden avulla.

Kuva 26: Esimerkki värin ja heijastavuuden vaikutuksesta kaava-alueelta. Ladon peltinen katto heijastaa ja korostuu selvästi maisemassa. Maalattu puupinta rakennuksen seinissä sen sijaan sulautuu maisemaan ja taustalla siintävään metsään.

Paneeliston rakenteiden, kuten tukirakenteiden ja itse paneelien heijastamattomuus, sekä paneelien kanssa saman väriset reunukset ja rakenteet vähentävät niiden erottumista maisemassa. Tuotantoalueilla varusteiden, kuten aitoja ja huoltorakenteiden näkyvyyttä voidaan pyrkiä häivyttämään suosimalla luonnonmateriaaleja, kuten puuta sekä värityksen avulla. Kiiltävät pinnat erottuvat maisemassa helpommin, jonka vuoksi suositetaan mattapintaisia maaleja ja materiaaleja. Värityksen tulee sopia ympäröivään maastoon, esimerkiksi rusehtavat sävyt sulautuvat tyypillisesti hyvin viljely- ja metsämaisemaan. Kohteessa voitaisiin tutkia myös paneelien takaosan maalaamista ainakin niillä paikoin, kun takaosat avautuvat katselusuunnista.

Tuotantoalueen huoltotiet suositellaan rakennettavaksi kivituhka- tai sorapintaisina, tällöin ne sopivat ympäröivään maaseutumaisemaan luontevasti. Niiltä osin, kun paneelialueet eivät ehdottomasti muuta päällystettä tai pintamateriaalia edellytä, kannattaa pinnat pitää niitty- tai nurmipintaisina. Tällöin ne yhdistyvät luontevasti ympäristöönsä ja kasvillisuuspeite myös suojaa maaperää eroosiolta ja auttaa vesien hallinnassa.

Puustoisilla ja/tai istutettavilla vyöhykkeillä voidaan vaikuttaa aurinkopaneeleiden näkyvyyteen maisemassa. *Taustametsä*, eli tarkastelupisteestä katsottuna paneelialueen taakse sijoittuva, puustoinen 20–40 m kaista häivyttää paneeleita maisematilassa. *Näköestekasvillisuus* taas peittää paneeleita sen syvyyden ollessa 20–40 m. Näköestekasvillisuuden peittävä vaikutus riippuu kasvillisuudesta – monikerroksellinen ja moni-ikäinen, havu- ja lehtipuustoa käsittävä kasvillisuus tarjoaa parhaan näköesteen.

Koska Kerkkolan paneelialuetta tarkastellaan pääosin kohteen tasaisuuden vuoksi samalta tai paneelialuetta korkeammalta tasolta, on näkymää mahdollista peittää istutettavan kasvillisuuden avulla. Riittävän monimuotoinen ja kerroksellinen kasvillisuus on suositeltavaa, samoin kasvillisuusalueen riittävä leveys – yksittäiset puut- tai pensasrivit eivät riitä. Metsän rajalla lajisto kannattaa valita olevan metsänreunakasvillisuuden mukaiseksi. Pellolla se voi koostua esimerkiksi pajun sukuisista puista ja pensaista, pihlajista ja muista pienistä ja nopeakasvuista lajeista. Kasvillisuuden käyttö on monihyötyistä, samalla voidaan edesauttaa luonnon monimuotoisuutta, vähentää eroosiota ja ravinteiden valumista suoraan läheisiin vesistöihin. Kielteisiä vaikutuksia pihapiireistä avautuviin maisemiin voidaan paikoin lieventää myös säästämällä ja täydennysistuttamalla olevia puustoisia alueita pihapiirien sekä paneelialueen välillä.

Lähteet

Ilmatieteen laitos 2022. Suomen ilmastovyöhykkeet. <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/suomen-ilmastovyohykkeet>

Koski, K. 2016. Keski-Suomen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 2016. Keski-Suomen liitto. <http://www.maaseutumaisemat.fi/wp-content/uploads/2017/03/KSU-raportti-valtakunnalliset.pdf>

Jämsä 2025. Jämsän karttapalvelu. <https://kartta.jamsa.fi/?setlanguage=fi>

Jämsän kaupunki 2009. Rasuanniemen osayleiskaavan laajennus ja muutos. Kaavaselostus, ehdotus 28.8.2008/10.3.2009/12.6.2009

Keski-Suomen liitto 2025. Maakuntakaava 2040. <https://keskisuomi.fi/alueiden-kaytto-ja-saavutettavuus/maakuntakaavoitus/maakuntakaava-2040/>

Keski-Suomen liitto 2016. Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016. Kohdeluettelo. https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2020/09/25246-MAAKUNNALLISESTI_MERKITTaVaT_RAKENNETUT_KULTTUURIYMPaRISToT_2016_15_8_2017.pdf

Maanmittauslaitos 2025. Avoimet paikkatietoaineistot ja rajapinnat. <https://www.maanmittauslaitos.fi/kartat-ja-paikkatieto>

Metsäkeskus 2025. Avoimet paikkatietoaineistot. <https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/aineistot-paikkatieto-ohjelmille/paikkatietoaineistot>

Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. <http://www.rky.fi/>

Museovirasto 2025. Avoimet paikkatietoaineistot ja rajapinnat. <https://www.museovirasto.fi/fi/digitaaliset-aineistot>

Mussaari, M., Koskinen, M. & Horppila-Jämsä, L. 2005. Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja perinnemaisemien päivitys- ja täydennysinventointi 2004–2005. <https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2020/09/666-perinnemaisemat04-05.pdf>

Rautamáki-Paunila, M. 1983. Maisemamaakunnat. Maakunnallinen viheraluejärjestelmä. Teknillinen korkeakoulu, arkkitehtiosasto, maisemalaboratorio.

Soisalo, J. 2025. Kerkkolan aurinkopuiston hankealueen ja siihen liittyvien voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi 2025.

Ympäristöministeriö 1992. Maisema-alueityöryhmän mietintö 66/1992. Suomen maisemamaakuntajako.

Ympäristöministeriö & SYKE 2021. Keski-Suomi, Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021. https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VAMA%202021_12%20Keski-Suomi.pdf

